

На сьогоднішній день існує низка проблем у виконанні ПД, які ускладнюють процес переговорів Україна - ЄС щодо Нової базової угоди.

Література:

1. Європейська програма // Інформаційно-аналітичний бюлетень. – 2005. – № 6. – 14 с.
2. Матеріали до круглого столу «Україна – Європейський Союз: напередодні укладання нового Базового договору». – К., 2007. – 31с.
3. Спільна заява Саміту Україна – ЄС від 14 вересня 2007 року // mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/13611.htm
4. Спільний звіт про прогрес у переговорах стосовно нової посиленої угоди між Україною та ЄС // mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/13612.htm
5. Сушко О. Політичне співробітництво Україна – ЄС як засіб формування асоціативних відносин // www.scsfri.org.ua
6. Чалий В., Пашков М. Україна – ЄС: деякі міркування напередодні київського саміту // Дзеркало тижня. – 2007. - №33.
7. Чейнеш Ю. Європейський союз розширює кордони // Діловий вісник. – 2004. – № 3 – 4. – С.6.
8. Політологічний енциклопедичний словник: Навч. посіб. для студентів вищ. навч. закладів. – К.: Генеза, 1997. – 400 с.(54)
9. Словарь-справочник по социологии и политологии. – М., 1996. – С.88.

Наук.кер. - асистент Костенко А.М.

ВИБОРЧИЙ ПРОЦЕС В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ: СУТЬ, ХАРАКТЕР, РЕЗУЛЬТАТИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Бакаєва Я. М., студентка гр. ХМ-51

Аристотель писав: «Основною засадою демократичного ладу є свобода», і передусім свобода вибору. Навіщо ж потрібні вибори взагалі і зокрема в нашій державі? Виборчий процес в Україні – найголовніша похідна розвитку національної державно-політичної системи. Стаття 69 Конституції України визначає, що народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії. Вибори в Україні - це передбачена Конституцією та законами України форма прямого народовладдя, яка є волевиявленням народу шляхом

таємного голосування щодо формування конституційного якісного і кількісного складу представницьких органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Демократичні вибори дають змогу громадянам обирати і змінювати державних діячів (президента, членів уряду, парламентів, мерів, губернаторів, суддів та інших представників правлячої еліти). У принципі, вибори чи не єдиний засіб впливу на державних і політичних лідерів, завдяки якому навіть найпасивніші члени суспільства можуть опосередковано реалізовувати свою політичну волю й побажання.

Вибори і виборчі системи поділяються на кілька видів залежно від суб'єктів виборів, часу і порядку їх проведення та інших обставин. За суб'єктами виборів вони поділяються на *вибори до органів державної влади* (вибори Верховної Ради України, вибори Президента України) і *органів місцевого самоврядування* (вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, вибори депутатів сільських, селищних і міських рад, сільських, селищних і міських голів). За часом проведення вибори на Україні поділяються на *чергові, позачергові, повторні і проміжні*.

Виборче законодавство визначає права і обов'язки виборчого процесу і створює нормативну базу демократичних виборів. Для демократичних держав основою виборчого законодавства є міжнародні норми демократичних виборів.

В Україні систему чинного виборчого законодавства складають 4 групи законодавчих актів: 1. Конституція України; 2. система спеціальних законів України про вибори: Закон "Про вибори народних депутатів України"; Закон "Про вибори Президента України"; Закон "Про вибори депутатів місцевих Рад та сільських, селищних, міських голів"; Закон "Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим"; Закон "Про Центральну виборчу комісію"; Закон "Про особливості участі громадян України з числа депортованих з Криму у виборах депутатів місцевих рад в Автономній Республіці Крим"; 3. нормативно-правові акти конституційного законодавства: Закон "Про громадянство України"; Закон "Про об'єднання громадян"; Закон "Про мову" та ін.; 4. положення нормативних актів суміжних галузей, що регулюють виборчий процес: норми

адміністративного, трудового, житлового, кримінального, кримінально-процесуального, цивільного, цивільно-процесуального, пенсійного, фінансового, господарського, митного, інформаційного, сімейного, екологічного законодавства, законодавства про зв'язок.

Виборча система – це система суспільних відносин, пов'язаних із формуванням складу представницьких органів шляхом виборів.

Сучасні демократії застосовують широку палітру різноманітних виборчих систем (їх близько 350).

Існують два основні типи виборчих систем: мажоритарна (альтернативна) і пропорційна (представницька). Але дуже мало країн, в яких виборчі системи будуються на “чистих” мажоритарному або пропорційному принципах. Прикладом перших є виборчі системи Канади, Великої Британії та США. “Чистий” пропорційний принцип використовує лише Ірландія. Більшість країн Західного світу намагаються поєднати переваги обох принципів і нейтралізувати їхні вади. Тому говорять про мішані системи з домінуванням того чи іншого принципу (мажоритарно-пропорційна або пропорційно-мажоритарна).

Мажоритарна виборча система -- це голосування за кандидата по виборчому округу і визнання його обраним на основі одержаної ним більшості голосів виборців. За цією системою відбуваються парламентські вибори у 76 країнах світу (Велика Британія, Франція, США, країни Латинської Америки, Африки, Тихоокеанського басейну). Ця система є традиційною і найбільш прийнятною для країн з так званою двопартійною системою, тобто за наявності двох сильних політичних партій.

Існують мажоритарні системи абсолютної та відносної більшості. За першою перемогу на виборах здобуває кандидат, який набрав 50% голосів плюс один голос. Під час виборів за мажоритарною системою відносної більшості членом парламенту стає депутат, який одержує більше голосів, ніж усі його суперники, навіть якщо це менше 50% голосів виборців, які взяли участь у голосуванні.

Пропорційна виборча система – це голосування за списки кандидатів від політичних партій або інших політичних сил і розподіл місць у парламенті (депутатських мандатів) пропорційно до кількості голосів, відданих за списки. Нині вибори за пропорційною системою відбуваються у 49 країнах світу, в тому числі у 25 європейських (Іспанія,

Португалія, Австрія, Швеція, Фінляндія, Норвегія, Бельгія, Росія). Ця виборча система застосовується, як правило, в тих країнах, де є кілька впливових партій, але жодна з них історично не має стабільної більшості в парламенті.

Існує кілька різновидів застосування пропорційної виборчої системи: голосування за звичайний список кандидатів і жорсткий список (звичайний список кандидатів – це розташування прізвищ кандидатів у списку в алфавітному порядку; жорсткий – це розташування прізвищ кандидатів у списку в пріоритетному порядку). Крім того, існують пропорційні виборчі системи, де виборець, хоча і голосує за список в цілому, проте визначає, якому з кандидатів у середині списку він надає перевагу (відкритий список). Пропорційна виборча система закритих списків такої можливості виборцю не надає, розподіл місць у виборчому списку здійснюють партії на власний розсуд.

Змішана виборча система є комбінацією, поєднанням мажоритарної і пропорційної виборчих систем. У Європі змішана виборча система застосовується в Німеччині, Італії, Угорщині, Польщі, а в останні роки – у Литві, Грузії. Змішані виборчі системи застосовуються в тих країнах, де йде пошук і становлення виборчих систем або існує необхідність досягнення компромісу між принципом представництва у парламенті різних політичних сил та стабільністю сформованого ними уряду. Найпростішим варіантом змішування є лінійне змішування: одна частина парламенту обирається за мажоритарним, інша – за пропорційним принципом (Німеччина, Литва, Грузія, Словенія). Іншим різновидом змішаної системи є структурне змішування: одна палата парламенту обирається за мажоритарною системою, а інша – за пропорційною. Ці різновиди виборчих систем застосовуються в Австралії, Італії, Польщі.

Виборча система в Україні. Нинішня українська електоральна система почала формуватися з «відбіркової» мажоритарна система – один кандидат на один округ, з примусовим голосуванням, результати якого за офіційними даними завжди були однакові: 99,9 % виборців брали участь у виборах та 99,9 % підтримували єдиних безальтернативних кандидатів. Її застосовували на парламентських та місцевих виборах в 1990 і 1994 роках.

У 1997 році в Україні був прийнятий новий закон «Про вибори народних депутатів України», який відобразив компроміс між політичними партіями і фінансовими та регіональними кланами і передбачив зміну мажоритарної системи абсолютної більшості на

змішану систему, коли половина депутатів обирається за пропорційною системою закритих загальнонаціональних партійних списків (з 4% бар'єром), а половина – в одномандатних виборчих округах за системою відносної більшості. Запровадження змішаної виборчої системи, безумовно, було важливим кроком на шляху до демократизації українського суспільства, багато політичних партій виступали за проведення в майбутньому парламентських виборів за пропорційною системою, бо така система є перспективнішою, оскільки не буде втрачено жодного голосу виборця. В Україні перехід від змішаної системи до пропорційної відбувся з початком так званої політичної реформи 2004 року.

Пропорційна виборча система передбачає такий порядок визначення результатів голосування, за якого розподіл мандатів між партіями, що виставили своїх кандидатів до представницького органу, здійснюється відповідно до кількості отриманих ними голосів. В Україні 25 березня 2004 року прийнято новий Закон «Про вибори народних депутатів України», за яким вибори депутатів здійснюються за пропорційною системою. Офіційно пропорційна виборча система почала застосовуватись на парламентських виборах з 1 жовтня 2005 року і діє в нашій країні і до сьогодні.

Висновки. Вибори є найважливішим механізмом, за допомогою якого громадяни демократичних країн мають змогу вирішувати, хто саме (які особи і які політичні сили) повинен привити країною та якою має бути їхня політика, а забезпечення їх демократичності та прозорості є чи не найважливішим етапом у розвитку країни в цілому. Ми повинні прагнути забезпечити демократичність та прозорість виборчого процесу, що сприятиме формуванню стабільної політичної системи в нашій державі, задля реалізації волі та побажань українців, створення гідних умов життя в країні, що так довго боролася за свою незалежність. У нас, українців, повинні бути власні ідеї стосовно України, які б втілювали національне обличчя народу. Україна не може бути Україною, якщо її народ не буде вільним, здатним домагатися успіху. Йдеться про успіх не у примітивному розумінні цього слова, а про успіх, який би поєднувався з вірою у поставлену мету. Світ поважатиме Україну тоді, коли побачить її відродження, відчує її віру у власні сили, усвідомлення справді національних, довгострокових, стратегічних інтересів.

Наук.кер. – канд.істор.наук, доц., Панченко А.І.